

Jakub Kříž: Děti ohrožuje epidemie zmatení pohlavní identity, genderové ideologii ve škole musí zabránit rodiče

- CZ24 News | 14. září 2022

ČESKO: Dnes často stačí jediná věta ve veřejném prostoru, v médiích nebo na sociálních sítích, a už dostanete nálepku, jste ocejchováni a zařazeni, následně třeba i vyloučení z jakékoli další diskuse. Našeho hosta označil server Manipulátoři.cz nejprve za lháře, a když už o něm jednou napsal, tak v dalším článku byl pro ně dokonce „usvědčený lhář“. Je možné se takovému napadení účinně bránit a má to vůbec smysl, když nejde jen o firmy ověřující „fakta“, nebo o politické aktivisty, ale i o tisíce lidí, kteří podlehlí kouzlu role strážce jediné svaté pravdy - té jejich? To jsou otázky, na které budeme v pokračování našeho rozhovoru s Jakubem Křížem hledat odpovědi.

Martina: Vy jste se v určitém okamžiku rozčílil, a rozhodl jste se bránit. Myslíte si, že třeba server Manipulátoři, a mnozí další, počítají s tím, že se lidé většinou neozvou, protože jim přijde, že soud bude trvat léta, budou platit za právníka, a nakonec výsledek je stejně nejistý, nebo bude někde na nějakém serveru uveřejněna omluva, ale neviditelným písmem? Myslíte, že je to z jejich strany do značné míry kalkul?

Jakub Kříž: Přiznám se, že tyto servery vlastně nesleduji, takže těžko mohu dělat nějakou jejich analýzu. Já si myslím, že jsou jednak natolik přesvědčeni o tom, že dělají dobrou věc, a také, že ji odvádějí dobře. To znamená, že když říkají, že někdo lže, tak to tak skutečně je, a ani je nenapadne, že by se mohli mýlit, nebo že by tím, že někoho pomluví ve svém článku, mohli někomu poškodit pověst. Zdá se mi, že je to ani nenapadne.

Martina: To znamená, že za tím, z jejich úhlu pohledu, není zlý úmysl, ale svatá válka?

Jakub Kříž: Já jsem nastaven tak, že se nejdřív snažím u lidí hledat dobrý úmysl. Takže bych tomu možná přitakal.

Martina: Vzpomínám si, a teď si ohřeji vlastní polívčičku, že o našem pořadu napsal jistý pan Kyša dštivý pamflet, a mimo jiné zmínil, že tady u nás odborníci léčí rakovinu Savem, za což by se musel před soudem určitě omluvit, protože já Savo používám jen v kuchyni, nikoli intravenózně. Ale přesto dodnes narážím na lidi, kteří si o našem pořadu přečetli jen tento článek. A tak se ptám: Máme se soudit? Teď už ne, ale myslím v těchto případech, kdy jde o pomluvu, o lživé, nebo zavádějící konstatování? Má to smysl? Vy jste uspěl, ale měl jste hmatatelný důkaz. Ale někdy důkaz tak hmatatelný není, a tak se musí dokazovat třeba zlý úmysl ze strany pomlouvače.

Jakub Kříž: Když o vás někdo řekne, že léčíte rakovinu Savem, tak to je úplně jednoduchá materie pro podání žaloby, protože takové tvrzení on musí dokázat. To znamená, musel by najít nějaký rozhovor, kde jste to uvedla, a ze kterého by vyplynulo, že rakovina se léčí Savem. Obecně lze asi říci, že soudy rozlišují dva typy tvrzení, jedno jsou skutková tvrzení - fakta. A druhým jsou hodnotící soudy, tedy, když o vás někdo řekne, že váš pořad je nekvalitní, tak to je hodnotící soud. Když o vás někdo řekne, že propagujete používání Sava k léčbě rakoviny, tak to je skutkový soud, jehož pravdivost může být verifikovatelná, a v tu chvíli je možné se civilně bránit, můžete požadovat stažení takového výroku, omluvu, případně zadostiučinění v penězích.

Pokud jde o hodnotící soudy, tak tam je obrana omezená, protože soudy se snaží cíleně neomezovat svobodnou diskusi. Vy taky chcete mít právo o někom říct, že s jeho názorem nesouhlasíme, že nám přijde hloupý, že ho hodnotíme, jako že je zcela z cesty, a tak podobně. Zkrátka u hodnotících soudů je možnost obrany velice malá, bylo by třeba například potřeba prokázat, že jsou neúměrně agresivní. Ale samy o sobě negativně hodnotící soudy nevadí, ty problémem nejsou.

Každý by měl pro sebe hájit možnost svobodné diskuse, a sdružovat se s lidmi podobného smýšlení

Martina: Myslíte, že cesta věčného souzení – tedy když oni ztrpčují život nám, tak my budeme zase ztrpčovat, prostřednictvím soudů, život jim, a to tak dlouho, než je to přestane bavit, nebo nám dojdou peníze – je jedinou cestou? Nebo v tuto chvíli existuje i jiná?

Jakub Kríž: Já sám příliš velký přítel souzení nejsem, a klientům se snažím zpravidla souzení rozmluvit, nebo najít nějakou jinou alternativu, a soudní spor ponechat až jako poslední možnost, protože souzení je časově náročné, drahé, často je to emočně náročná záležitost. Ve sporu, který popisujete, myslím, že soudní spor ve chvíli, kdy někdo sám sebe prohlašuje za ověřovatele pravdy, a přitom lže, může být účinný. Nejsem si jist, jestli to je systémové řešení, a jestli by se každý, o kom se napíše něco ošklivého, měl bránit soudní cestou.

Cesta vede, podle mého názoru, primárně prostřednictvím proměny kultury, tedy tak, že každý musíme začít u sebe, hájit si svou možnost svobodné diskuse, protože primárně já sám jsem zodpovědný za to, jakým způsobem se budu chovat, zda přistoupím na to, že moje svoboda slova má být omezena, či nikoliv. A případně s podobně smýšlejícími lidmi vytvářet, podobně, jako o tom kdysi psal Václav Benda ve své Paralelní Polis, skupiny lidí, kteří se nebojí svobodné diskuse. To myslím, že je účinnější cesta. Soudní spory mohou pomoci, ale společenskou atmosféru pravděpodobně nepromění.

Martina: Je váš případ jen jednou z mála vlaštovek, nebo dokonce jednou z prvních vlaštovek? Nebo víte o nějakých dalších lidech, kteří byli neprávem dehonestováni za své názory, nebo postřehy, a dokázali si zjednat, řekněme, spravedlnost?

Jakub Kríž: V kontextu, o kterém mluvíme, to znamená ve vztahu k factcheckingovým serverům, o podobném případě nevím.

Martina: Říkáte, vytvářet ostrůvky lidí, kteří budou prosazovat svobodnou diskusi. Ale to se možná znovu dostáváme do disentu.

Jakub Kríž: Nevím, jestli je současná společenská situace tak kritická, abychom hovořili o disentu, ale pokud se kritickou stane, tak nezbude než vytvořit skupinky v disentu.

Martina: Máte takové diskusní skupiny?

Jakub Kríž: Mám různé přátele, se kterými se bavíme otevřeně, a vzájemně spolu třeba nesouhlasíme, a navzájem spolu souhlasit nemusíme. A víme o sobě, že spolu nesouhlasíme, což ale neznamená, že chceme jeden druhého umlčet.

Martina: Někteří vytvořili takovéto skupinky na webu, vytvořili kvůli tomu webové účty, a teď mají problém, protože jsou buď blokováni, nebo jsme byli svědky i mazání účtů na sociálních sítích, ať už jsou to facebookové profily, youtubové kanály, nebo celé weby. V případě, že jde o soukromou osobu, tak je to nepříjemné, ale v případě, že jde třeba o celé firmy, tak je to nejen traumatizující, ale také existenčně likvidační. Myslíte, že by mělo cenu iniciovat nějaký zákon o svobodě slova na sociálních

sítích, nebo i v tomto případě by mělo platit, koho firma, toho pravidla?

Jakub Kříž: To je zajímavý bod, protože toho se často dovolávají ti, kterým se líbí mazání příspěvků. Oni řeknou: „Odsouhlasili jste všeobecné obchodní podmínky, souhlasili jste s pravidly facebooku, twitteru a tak dále, tak teď musíte strpět, že se tato pravidla na vás realizují.“ Zkrátka, vstoupili jste do vztahu se soukromou firmou, a to, že vás někdo maže, není cenzura, protože cenzura je aktivita státu, nikoli nějaké soukromé firmy. A dokud ona nevybočuje ze svých obchodních podmínek, které jsou často psány gumovým způsobem, tak se vlastně nic neděje.

Na druhou stranu titíž lidé jsou zpravidla velkými zastánci antidiskriminačního zákonodárství. A co dělá antidiskriminační zákonodárství? Vstupuje do soukromoprávních vztahů a říká: „Pozor. Ne vše je v soukromoprávním vztahu dovoleno, a některé druhy jednání soukromé firmy jsou nepřípustné.“ Jinými slovy, už tady máme precedent, nevím, jestli úplně vhodný následování, protože já sám jsem spíš kritik antidiskriminační legislativy. Ale pokud se vrátíme zpátky k sociálním sítím, tak se mi zdá, že je naprosto legitimní diskuse nad tím, jakou úlohu v současné době sociální sítě hrají, jestli se nestávají náměstím, veřejným prostorem, zejména ty větší, protože pokud ano, tak by dávalo vnitřní smysl veřejnoprávně jednání sociálních sítí regulovat, ve smyslu ochrany svobody slova.

Je potřeba vytvořit zákonné garance, aby sociální sítě nemohly mazat nepohodlné názory, byla chráněna svoboda slova a mohla probíhat svobodná diskuse

Martina: Zatím se můžeme podívat na příklad za všechny, a to, že Twitter smazal účet prezidentu Spojených států. Může být nějaký větší příklad toho, že před pravidly soukromé firmy není na této planetě ochráněn vůbec nikdo?

Jakub Kříž: Ano, toto krásně dokazuje, že před pravidly Twitteru není nikdo ochráněn. Druhou rovinou je otázka, zda je Twitter natolik podstatnou součástí veřejné diskuse, nebo veřejného prostoru, že už existují důvody, proč na něm chránit svobodu slova. Já začínám mít pocit, že ano, že sociální sítě jsou už dnes, přestože je moc nepoužívám, místem, kde se lidé setkávají, kde spolu mluví, takže je třeba poskytnout nějakou garanci, aby se tak dělo svobodně.

Martina: To vyvolává další otázku, jestli, jak pozorujete svět kolem sebe, v současné době více cenzuruje stát, třeba náš stát, nebo po cenzuře mnohem víc volají, a provádějí ji, soukromé firmy a soukromé osoby?

Jakub Kříž: Jednoznačně to je druhá alternativa.

Martina: Není to paradox?

Jakub Kříž: Je to paradox. Slovu „cenzura“ se brání, protože cenzura je z definice činnost státu. Cenzuru jsme měli třeba za první republiky, kdy vycházely noviny, ve kterých byly vybíleny části, nebo byly cenzurovány divadelní hry. A vlastně první delší období bez cenzury jsme zažili až v devadesátých letech, od roku 1990.

Naše základní listina práv říká, že cenzura je nepřípustná, ale současně uznává jiná omezení svobody slova, svobody projevu. Chci tím říct, že soukromé firmy přísně vzato cenzuru neprovádějí, ale de facto ano. De facto tím, že smažou určité názory. Dám příklad: Včera jsem se na YouTube díval na video ohledně genderové teorie, myslím, že poměrně seriózní, kde zaznívaly vědecké názory z obou stran. A na začátku tohoto videa bylo upozornění: „Pozor, možná se na to nechcete dívat, mohlo by to někoho zranit.“ A to je malý náznak, není to smazání videa, jako se stalo vám, ale ...

Martina: Pozor, je to trochu kontaminované!

Jakub Kříž: Ano, ano.

Martina: Myslíte, že v tuto chvíli – mám tady právníka, tak toho využívám – potřebujeme novou definici svobody slova? Je potřeba ji redefinovat? Nebo je to jasné, a svoboda je svoboda?

Jakub Kříž: Novou definici svobody slova nepotřebujeme. Ústavní soud v jednom svém nálezu říká, že ve veřejné diskusi mají zaznít všechny názory, protože to je potřebné k hledání pravdy, a že je problematické veřejnou diskusi omezovat. Listina základních práv a svobod samozřejmě připouští určitá omezení, která musí být stanovena zákonem, a musí směřovat k legitimnímu cíli, což je třeba ochrana veřejného zdraví, veřejného pořádku, mravnosti, nebo bezpečnosti země, musí být legitimní. To znamená, že musí být zejména nejméně zatěžující cestou k dosažení daného cíle, což je takzvaný test proporcionality. Jinými slovy, máme celkem dobře propracováno, co je svoboda slova, a jakým způsobem ji případně omezit, nicméně to, co se děje, a vy jste to hezky poslala na případu citace z Orwella, je to, že se trochu redefinují pojmy.

Ústava sice uznává, že je možné svobodu slova trochu omezit, pokud jde o extrémistické názory, ale ve chvíli, kdy už pracujete se slovem „extrémistický názor“, a kdy z homofobie, transfobie, a těchto moderních fobií, uděláte známku extrémismu, a takzvaně homofobní názory učiníte extrémistickými, tak jste sice neredefinovala pojem svobody, ani jste neredefinovala omezení, ale redefinovala jste jenom jeden pojem, který už v této rovnici je, ale výsledek je diametrálně odlišný.

Martina: Overtonovo okno.

Jakub Kříž: Ano.

Právo je lidský výtvor a podléhá lidské interpretaci, která je kulturně podmíněna

Martina: Říkáte, že svoboda slova je v ústavě dobře popsána a ochráněna. Tak se tedy zeptám: Neměla by být svoboda slova v ústavě ochráněna ještě jasněji a důrazněji? Nebo je to případ, který jste právě uvedl, že může být v ústavě ochráněna jakkoli, když změním úhel pohledu na určité jevy?

Jakub Kříž: Ano, myslím, že její ochrana v Listině základních práv a svobod je naprosto dostatečná. Ale každé ustanovení zákona, nebo ústavy, se nějak ve společnosti vykládá, a tento výklad se může v čase proměňovat.

Udělám odbočku, a uvedu hezký příklad nedávného rozsudku Nejvyššího soudu Spojených států amerických, který zrušil precedent ohledně ústavního práva na potrat. Chci na tom demonstrovat, co se stalo: Listina práv, která je součástí americké ústavy, je nějakých 200 let nezměněna, a někdy v roce 1973 z ní najednou Nejvyšší soud USA vyčetl, že obsahuje ústavní právo na potrat, přestože tam toto slovo obsaženo není, ale zkrátka se jedná o odvození. Nejdříve bylo potřeba dovodit právo na soukromí, které také v americké ústavě výslovně dovozeno není, ale řekněme, že se z některých článků postupně vyvodilo, a pak z toho Nejvyšší soud USA vyvodil, že Ústava Spojených států amerických garantuje právo na potrat do konce druhého trimestru těhotenství.

A minulý týden Nejvyšší soud USA řekl – pozor, tato kritika trvala celých padesát let, a to i ze strany liberálních soudců, jako byla třeba soudkyně Ginsbergová – takže Nejvyšší soud USA řekl: „Pozor, tento judikát byl úplně vycucán z prstu. Ať čteme ústavu jakkoliv, tak tam žádný potrat nevidíme.“ Na tom chci jen demonstrovat, že můžeme nastavit ústavní pravidla na úrovni, ale nakonec se naplní obsahem ve společenské diskusi rozhodováním soudních orgánů, a ta samá slova můžou být

naplněna zcela novým obsahem.

Martina: Novým pojmem, novým obsahem. To znamená, že ve výsledku je zákon jen určitá skořápka, a záleží na tom, co do něj společenská poptávka, nebo politická poptávka, případně ideologie, nalije.

Jakub Kříž: Ano. S tím, že soudy by se takové interpretaci bránily, takže řeknou: „My rozhodujeme zcela nezávisle, bez ohledu na společenskou, ideologickou, politickou poptávku.“ Nicméně realita je taková, že i soudní rozhodnutí je zasazeno do nějakého kulturního, společenského, politického, ideologického rámce, a soudci jsou jenom lidi, takže nejsou prosti vlivů, které na ně působí.

Martina: To mě tedy ale moc neuklidňuje, protože to znamená, že zákony jsou jakýsi přelévavý rosol.

Jakub Kříž: Tak. Je potřeba si uvědomit, že právo je lidský výtvar, a jako každý lidský výtvar je nedokonalé. Tak to bohužel je. A vidíme to v celých dějinách, že lidmi stanovené právo má mnohé nedokonalosti.

Probíhá střet dvou pohledů na člověka. Podle jednoho je člověk jednotou, do které patří i pohlavní identita, a podle druhého je duch oddělen od těla, a může si svou identitu volit.

Martina: Před chvílí jste mluvil o tom, že jste se díval na YouTube na nějaké video o genderu, a já bych to využila k tomu, že se vrátím k podstatě vašeho sporu, který jste měl se serverem Manipulátoři.cz, a který jste, znovu opakuji, vyhrál a přiměl jste je, aby se vám omluvili, respektive je k tomu vyzval soud. A šlo o větu, že ve Španělsku jsou učebnice pro nižší základní školy, kde mají nakreslené holčičky penis, a chlapečci vagínu. Právní věci jsme rozebrali, a rozebrali jsme i možnosti, byť jen částečně, co mohou dělat i jiní lidé, kteří se cítí napadeni a dehonestováni. Ale co říkáte na samotný fakt, že takovéto knihy pro mateřské a základní školy ve Španělsku existují?

Jakub Kříž: Jsem z toho zmaten, zděšen, a nevím, co je lepší. Evidentně to svědčí o velké kulturní změně, řekl bych až revoluci, která se již odehrává, a teď jenom proniká do společenské konstelace. A i tuto situaci můžeme analyzovat z hlediska svobody slova, protože se nám tady otvírá nový problém, nová otázka, kterou v historii nenapadlo nikoho řešit, jestli může být muž nebo žena uvězněn v cizím těle, a jestli platí heslo, které používají transgender aktivisté, že: „Jsem tím, čím se cítím.“ To je jeden pohled.

Druhý pohled je, že člověk je duševně tělesná jednota a že jeho identita je určována jeho tělem, že tělo není ničím navíc, nějakou košilí, kterou si převlékáme, ale že je součástí jeho identity. Jinými slovy chci říct, že za tím je velice vážná otázka: „Kým je člověk?“ V podstatě můžeme říct, že transgenderové ideologie jsou velice ovlivněny gnostickým pohledem na člověka, tedy že člověk je čirý duch, pro kterého není tělo důležité, a tím, že máme takové technologie, že můžeme člověka úplně předělat, tak je naprosto legitimní být kýmkoliv. Nejenom mužem, nebo ženou, to je dneska zastaralý pohled, z jejich pohledu, ale genderových identit je celá řada.

Ve středu genderové teorie je jednoduchá pravda, že mužství a ženství se žily jinak ve starověkém Egyptě, a jinak se žijí dnes. To znamená, že k biologickému pohlaví jsou přiřazeny dobově a kulturně podmíněné projevy, což je naprostá banalita, že. A druhá věc je, že kulturní, nebo pocítované pohlaví vůbec nesouvisí s biologickým pohlavím, že to je zcela samostatná a nezávislá kategorie, která může být navíc proměnlivá. A na druhé straně tady stojí jiný názor, který tvrdí, že pohlaví je danost, že tělesné pohlaví není něco navíc.

Myslím, že toto jsou naprosto zásadní otázky o člověku. A ve chvíli, kdy jeden názor vytlačíte pomocí pojmu „transfobie“, s nímž se v našem prostředí nesetkáváme, ale ve Španělsku, které sleduji, se už běžně používá, tak to znamená, že jiný názor odstřelíte, a neumožníte diskusi o tom, kdo je člověk, a jestli pohlaví má nějaký význam, nebo ne.

Myslím, že teorie, které tvrdí, že člověk je jednotou duše a těla a že tělo má svůj význam v životě lidském, jsou celkem seriózní a robustní. A že to, zda jste muž, nebo žena, není definováno mým pohledem sama na sebe, nějakým mým vnitřním rozmarem, tendencí, nebo nepohodlím. A tím nechci nijak zesměšňovat, nebo shazovat, že v dnešní zmatené společnosti, kde je epidemie různých depresí, úzkostí, a tak dále, existují lidé, u kterých se to může projevit také tím, že se cítí nepohodlně ve svém těle. A ani to, že genderová dysforie je popsána jako příznak nepohodlí s vlastním tělem. A to je jedna otázka. Druhá je, zda je mé pohlaví zcela nezávislé na biologickém.

Podle statistik žijeme v době epidemie genderové dysforie, kdy počty těchto diagnóz, nasazování blokátorů puberty a chirurgických operací mnohonásobně narostly

Martina: To jsou asi skutečně otázky, které bychom si měli pokládat, už jenom proto, abychom lépe chápali, když má někdo problém, že se ocitl v těle, ve kterém mu není dobře. Toto pochopení je nesmírně důležité pro harmonii, a také proto, abychom mohli těmto lidem lépe pomoci. Myslím, že v tomto případě je náš zákon nastaven poměrně vstřícně, a člověk si po osmnáctém roku svého věku, tedy od plnoletosti, může rozhodnout o tom, co si s tímto svým pocitem, že se ocitl v nesprávném těle, počít. Ale řekněte mi, co to může způsobit v hlavách dětí, když se v mateřské, nebo na základní škole dozví, a je jim možná trošku i podsunuto, že za potíže, které mají, za pocity nejistoty, strachu, deprese, nespokojenosti se svým velkým pozadím, nebo s něčím podobným, nemůže jejich puberta, dospívání, nebo nějaký jiný problém, ale že za to může to, že možná ona není holka, ale kluk? Jste právník, nejste psychiatr, ale přesto se ptám, protože vím, že se tomu věnujete.

Jakub Kríž: Stačí se podívat na statistiky ze Západu, které ukazují, že dneska žijeme v době epidemie genderové dysforie, kdy jsou počty těchto diagnóz, a počty zákroků – s nasazováním blokátorů puberty, protože v řadě zemí dochází k takovýmto zákrokům před osmnáctým rokem, to znamená, buď se nasazují blokátory puberty, nebo chirurgických operací – deseti a více násobky v porovnání se situací před několika lety. To je otázka kauzality.

Nicméně jako rodič zcela souzním s vaší obavou, a zdá se mi, že vůbec není důvod vystavovat malé děti informacím o tom, že existuje nějaké, ze společenského hlediska zanedbatelné mizivé procento. Mimochodem náš ústavní soud říká, že počet těchto lidí je zcela marginální, takže ani není schopen si vynutit, aspoň to ve svém oponentním stanovisku říká soudkyně Šimáčková, nebo mít nějakou politickou reprezentaci. K tomuto rozsudku se pak třeba můžeme vrátit. Takže nevidím důvod, proč takhle malé děti obtěžovat tímto druhem informací.

V nějaké míře mi to přijde paralelní s tím, co jste tady zmínila, tedy s otázkou sexuality a sexuálních vztahů a konsenzu, když příliš malé děti dostávají nějaký přetechnizovaný druh sexuální výchovy, kdy se jim říká: „Dělejte si s kýmkoliv, co chcete, hlavně používejte prezervativ.“ Jednak je to pro ně předčasná informace, a také to není zasazeno do kontextu, že sexualita patří do stabilního vztahu. Je to tedy vytrženo z kontextu.

Proto souhlasím s tím, co jste popisovala, protože to je informace, kterou malé děti nepotřebují. A ve chvíli, kdy je jim takhle servírována, a je jim tvrzeno, že to může být jedna z příčin diskomfortu a že to není zmatení, které může v průběhu puberty přijít naprosto přirozeně, tak to v nich může vyvolat zmatek.

Martina: To znamená, že to podle vás může v hlavách dětí způsobit jenom větší chaos?

Jakub Kříž: Souhlasím, ano.

Rodiče by ve škole měli dávat najevo, že si nepřejí, aby jejich děti byly vystavovány ideologii, že jsou ve špatném těle a že si člověk může vybrat svou pohlavní identitu

Martina: Mohou se lidé, společnost, bránit proti těmto genderovým, a jiným aktivistickým tlakům? I na nás se obrátili rodiče, kterým se nelíbilo, že do školy jejich dětí přišla třeba neziskovka, která se snažila, možná v dobré víře, dětem pomoci, a právě dětem v kritickém věku třinácti let začali vysvětlovat – možná bychom mohli říct i podsouvat, ale možná to tak nemysleli –, že jejich rozpolcení, a jejich potíže mohou pramenit z toho, že třeba nejsou v dobrém těle, a aby o tom přemýšlely. Může se proti tomu společnost nějak bránit?

Jakub Kříž: Myslím, že tady je primární aktivita občanské společnosti, aktivita rodičů. Zkrátka rodiče musí dávat škole najevo, že nejsou nějakými přihlížiteli výchovy dětí a že výchova dětí není povinnost školy, ale povinnost rodičů. Na okraj: Problém může být, že pro některé neuvědomělé rodiče je vlastně výhodné, že odsunou děti do školy, a nevěnují se formaci svých dětí. Ale rodiče, kteří tento problém vidí, by se měli vůči škole ozvat, že něco takového ve škole nechťejí, a dítě na takovou hodinu nemusí poslat. Samozřejmě záleží na tom, aby se o tom dozvěděli, což předpokládá ze strany rodičů aktivní postoj.

Určitou cestou může být i formování soukromých škol, které jsou zřizovány rodiči. Další věc jsou právní prostředky obrany, ale myslím, že podstatnější jsou ty společenské, tedy dávat najevo, že nechci, aby výuka měla takovýto obsah.

Martina: Víím, že v jedné části Brna vznikla a uspěla iniciativa rodičů, kteří nakonec prosadili, že do škol v této části Brna nesmí chodit neziskovky, které budou děti informovat o výhodách toho, když si třeba jednou týdně obléknou do školy burku. Tito rodiče to zkrátka nechťejí a uspěli. Řekněte mi, kde je pro rodiče a děti cesta ke svobodné diskusi?

Jakub Kříž: Tak cesta pro děti začíná u rodičů. Oni musí být s dětmi přáteli, musí mezi nimi probíhat důvěrná komunikace, a důsledkem toho je, že se dozví od svých dětí, že se něco takového ve škole děje. A pak je důležité nemlčet, a dávat najevo svůj názor, spojovat se s dalšími podobně smýšlejícími lidmi. A pokud se objeví podrobné aktivity, které popisujete, kdy do školy přijde někdo, kdo dětem vysvětluje, jak je fajn být v jiném těle, tak se ozvat. Ozvat se, že si jako rodiče něco takového nepřejete.

Jak jsem říkal, právo je nějakým způsobem nastaveno, školský zákon používá řadu až gumových pojmů, takže je možné, že se narazí na námitky, že jedním z cílů vzdělávání, teď nebudu přesně citovat školský zákon, je vytvářet inkluzivní prostředí, ze kterého nikdo není vylučován, a že takovýto typ přednášky k tomu slouží. Ale tady je zase na rodičích, aby dali najevo, co chtějí. A absence takové přednášky přece neznamená, že se na dané škole vytváří nenávistné prostředí.

Martina: Řekl jste, že je to na rodičích. A kdyby se rodiče chtěli ohradit, snažíte se vy, právníci, vytvářet takovéto ostrůvky, aby se měli na koho obrátit, ať už jde o omezování svobody slova a cenzuru v nejrůznějších oblastech našeho života, jak to můžeme, bohužel, stále více pozorovat? Na koho se máme obrátit? Pomůžete mi?

Jakub Kříž: Myslím, že nejsem úplně velký znalec, ale různé iniciativy fungují. Já sám se snažím spolupracovat s různými neziskovými iniciativami, které fungují v těchto oblastech. Asi je fakt, že

neexistuje nějaká viditelná síť podobně smýšlejících právníků, která by byla první volbou pro někoho, kdo má podobný typ problémů. Nebo já o ní, přiznám se, nevím.

Martina: A vaše osobní zkušenost vás neinspirovala k tomu dát něco takového dohromady?

Jakub Kříž: Moje osobní zkušenost mě inspiruje k tomu pomáhat v konkrétních případech. To myslím v řadě konkrétních případů pomáhá. A to, co říkáte, je samozřejmě dobrý podnět pro nějakou diskusi, a pro přemýšlení.

Martina: Teď do vás trochu ryji.

Jakub Kříž: To je v pořádku. Všiml jsem si, že v zahraničí existují různé sítě, odborníků nebo organizací. Jednou z mých hlavních specializací je náboženská svoboda, takže existují organizace právníků, kteří se specializují na náboženskou svobodu, a díky tomu, že mají takovou síť, jsou schopni poskytnout efektivnější pomoc různým klientům, protože si třeba dokáží vyměňovat know-how. Přiznám se, že nějaká podobná instituce mi v České republice není známa.

Martina: Přesto vám děkuji za to, že jste nás seznámil se svým příběhem, který může i ostatním dávat naději, že nejsou bezbranní a že slova by měla být kryta svým významem. Děkuji vám mnohokrát.

AUTOR: Jakub Kříž